

3. Орлов Ю. В. Злочинність і протидія їй в умовах війни: кримінально-правовий та кримінологічний виміри : монографія. Харків : Право, 2023. 252 с.
4. Маслова Н. Г. Про основні засади протидії злочинності. *Право.ua*. 2020. № 1. С. 102–106.

УДК 343.9.02

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/584-585

Маргарита СИРОМЯТНІКОВА

науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
з проблем наукового
забезпечення правоохоронної
діяльності та якості підготовки кадрів
Харківського національного
університету внутрішніх справ

ЩОДО РИЗИКІВ, ТЕНДЕНЦІЙ ТА ЗАГРОЗ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Згідно з останнім дослідженням Центру дослідження незаконних ринків і конфлікту в Україні Глобальної ініціативи проти транснаціональної організованої злочинності (G1-TOC) повномасштабне вторгнення росії в Україну в лютому 2022 року порушило діяльність мереж організованої злочинності в країні, але згодом створило нові можливості для незаконної діяльності.

Автори звіту «Нові рубежі фронту: організована злочинна економіка в Україні у 2022 році» звертають увагу на вплив війни на організовану злочинність в Україні. До 2022 року російська та українська організована злочинність утворювали найпотужнішу кримінальну екосистему в Європі: згідно з Глобальним індексом організованої злочинності G1-TOC, Росія та Україна посідали перше та третє місце за рівнем злочинності в Європі відповідно. Спалах насильства на Донбасі у 2014 році ще більше стимулював деякі незаконні ринки, особливо торгівлю зброєю. Після початку повномасштабного вторгнення в Україну у 2022 році співпраця між російською та українською організованою злочинністю стала неможливою через політичну ситуацію та логістичні проблеми з контрабандою через лінію фронту, де точиться запекла боротьба. Багато українських кримінальних авторитетів вирішили залишити країну, а воєнний стан і комендантська година в усій країні певний час стримували деякі форми злочинної діяльності. Проте дослідження G1-TOC показує, що після цього несприятливого початкового періоду багато форм організованої злочинності відновилися, а війна створює для них нові можливості. Величезні потоки гуманітарної та військової допомоги разом із послабленням прикордонного контролю стимулювали контрабанду та незаконне привласнення чужого майна на заході України, а тисячі солдатів на передовій перетворилися на прибутковий новий ринок для наркоторговців. Крім цього, призовники, які намагалися уникнути військового призову, сприяли появі нової форми контрабанди людей. Торгівля біженцями та зброєю також становить серйозну небезпеку. В аналізі мінливої динаміки політичної економіки української організованої злочинності та того, як кримінальний ландшафт адаптувався до нової ситуації, автори дослідження підкреслюють важливість планування постконфліктного періоду [1].

Для цілей Глобального індексу організованої злочинності «організована злочинність» визначається як незаконна діяльність, що здійснюється групами або мережами, які діють узгоджено, шляхом участі в насильстві, корупції або подібних діях з метою отримати, прямо чи опосередковано, фінансову чи матеріальну вигоду. Така діяльність може здійснюватися як всередині країни, так і на транснаціональному рівні.

Щодо України слід відзначити наступне: рівень злочинності станом на 2023 рік – 32 місце серед 193 держав. Рівень стійкості – 110 місце з-поміж 193 держав. [2]. На сьогоднішній показник України набагато кращий, ніж Росії. Для порівняння: індекс рівня організованої злочинності України становить 6,48, тоді як Росії – 6,87 (19 місце за рівнем злочинності, тоді як Україна – на 32). Для порівняння, індекс злочинності в деяких інших державах: Саудівська Аравія – 6,23; Італія – 6,22; США – 5,67 [3].

Отже, слід звернути належну увагу на глобальний індекс організованої злочинності України та озвучені проблеми, що їх виявлено у нашій державі. Насамперед слід відзначити, що це інноваційний інструмент, призначений для вимірювання рівня організованої злочинності в країні та оцінки її стійкості до організованої злочинної діяльності. Фінансування надано урядом Сполучених Штатів. Однак позиції, матеріали, висновки, викладені на сайті, належать авторам і не обов'язково відображають думки Державного департаменту Сполучених Штатів. Крім того, розробка індексу організованої злочинності була підтримана програмою ENACT (Посилення відповіді Африки на транснаціональну організовану злочинність). ENACT фінансується Європейським Союзом і реалізується Інститутом досліджень безпеки та Інтерполом у співпраці з Глобальною ініціативою проти транснаціональної організованої злочинності.

Індекс оцінює всі 193 країни-члени ООН з точки зору розмаху та масштабу злочинності, з одного боку, та їхньої стійкості або здатності протистояти діяльності організованої злочинності та протидіяти їй – з іншого. Метою індексу є спровокувати конструктивний діалог на тему організованої злочинності та її наслідків. Надаючи дані на основі показників, індекс полегшує роботу різних зацікавлених сторін у реалізації стратегій протидії незаконній економічній діяльності та надає їм засоби вимірювання ефективності їхніх заходів.

Перший компонент індексу – злочинність – складається з двох підкомпонентів: кримінальні ринки та злочинні актори. Перший визначається як політичні, соціальні та економічні системи, що оточують усі етапи незаконної торгівлі та/або експлуатації товарів або людей.

Другий субкомпонент злочинності – злочинні суб'єкти – оцінює структуру та вплив п'яти типів злочинних суб'єктів: мафіозні групи, злочинні мережі, державні суб'єкти, іноземні суб'єкти та суб'єкти приватного сектора. Досі існує ситуація, коли не кожне з безлічі злочинних угруповань у всьому світі підійде під чітко визначену категорію. Саме з огляду на це п'ять типів суб'єктів, які окреслює Індекс, є широкими за своїми характеристиками, щоб охопити якомога більше динаміки злочинців.

1. Дослідження «Організована злочинність в Україні знаходить нові можливості в умовах війни». *Global Initiative*. URL : <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2023/02/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%80%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B7.pdf>.
2. Ukraine. *Global Organised Crime Index*. URL : <https://ocindex.net/country/ukraine>.
3. Criminality scores. *Global Organised Crime Index*. URL: <https://ocindex.net/report/2023/50-04-appendix.html#other>.

УДК 343.6

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/585-587

Юлія ТКАЧ

ад'юнкт кафедри
кримінального права та кримінології

Аліна ГАРКУША

доцент кафедри кримінального
процесу та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДЕЯКІ ПИТАННЯ РОЗМЕЖУВАННЯ ДОНОРСТВА КРОВІ ТА ЇЇ КОМПОНЕНТІВ І ДОНОРСТВА АНАТОМІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНИ

Донорська кров незамінна в багатьох випадках: для переливання пораненим військовим, правоохоронцям та цивільним, які постраждали внаслідок збройного нападу з боку РФ, дорожньо-транспортних пригод, опіків і травм, складних операцій і важких пологів.